

Gespot in de tuin: paddenstoelen (bodemhelden!)

14 OKTOBER 2015

Is het een dier? Is het een plant? Neen dat is het niet (het is mega... oeps, hehe). Een paddenstoel is geen van beide. Hij is het bovengronds, zichtbaar deel van een bodemschimmel. Enkele weetjes + tips om mooiere paddenstoelen in je tuin te krijgen.

Lees meer over: [gespot op het veld](#)

Beeld: jbkfotos - photocase.com

Is het een dier? Is het een plant? Neen dat is het niet (het is mega... oeps, hehe). Een paddenstoel is geen van beide. Hij is het bovengronds, zichtbaar deel van een **bodemschimmel**. Een schimmel die zich onder de grond vertakt in microscopisch kleine, kleverige schimmeldraden (ook wel zwamvlok), die enkele millimeters maar gemakkelijk ook enkele kilometers lang kunnen worden. De grootste zwamvlok werd in 2005 in Amerika ontdekt. Hij besloeg een gebied van 890 hectare en was 2.400 jaar oud (!).

De paddenstoel is de **vrucht** van de schimmel, die de **sporen** produceert waarmee de schimmel zich verder verspreidt. Vooral in de **herfst** schieten ze massaal boven de grond uit, omdat opruimende schimmels (saprofieten) dan veel afgevalen bladeren te eten krijgen en boombegeleidende schimmels (symbionten) meer energie van hun boom krijgen. De meeste paddenstoelen zijn niet eetbaar, maar slechts een minderheid is echt giftig, zoals de bekende rode met witte stippen (vliegenzwam).

beeld-bodemhelden-paddenstoel.jpg

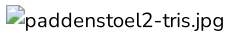
Beeld: campagne Bodemhelden, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

Om te eten

Enkele van de bekendste eetbare paddenstoelen zijn de witte gekweekte champignon, reuzenchampignon, kastanjechampignon, oesterzwam, portobello en shiitake. De ene groeit gemakkelijk op alle soorten ondergrond (bijvoorbeeld de oesterzwam), de andere stelt wat meer eisen aan zijn omgeving (de witte champignon). Hoe witte champignons en kastanjechampignons gekweekt worden, zie en lees je in ons artikel '[Een dag in het spoor van: champignons](#)'. Meer info over bovenstaande eetbare soorten + recepten vind je op [champignonidee.be](#).

Enkele weetjes die we toch al willen meegeven:

- Champignons groeien op champignoncompost of -substraat, een mengsel van paardenmest, kippenmest, stro, gips en water. Geen zorgen, voor er champignons op groeien wordt het mengsel gepasteuriseerd, om schadelijke organismen te doden. Na nog een aantal behandelingen (meer daarover lees je [hier](#)) kan alleen de champignonschimmel erop groeien.
- Champignons groeien erg snel. Het duurt slechts **5 tot 6 weken** om in een geconditioneerde, professionele kweekkamer champignons te kweken.
- Vroeger werden champignons in Vlaanderen vooral geteeld in de **mergelgrotten** in Limburg, vandaag in speciale kweekkamers boven de grond. De teelt vindt nog steeds vooral plaats in Limburg maar ook in West-Vlaanderen.
- Wij Belgen zijn echte **champignoneters**. We consumeren zo'n 3 kilogram per jaar, vooral vers. In vergelijking met de rest van Europa, is dat veel.
- Onze telers produceren zo'n **33 miljoen kilogram** champignons per jaar, ongeveer evenveel als wij opeten. Toch wordt een groot deel van onze productie geëxporteerd en wordt dus ook een groot deel van ons consumptie geïmporteerd. Dit vooral uit landen als Nederland en Polen.

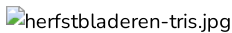
Beeld: Unsplash

Bodemhelden

Bodemschimmels zijn onmisbaar voor de bodem. Ze ruimen onder andere organisch materiaal op zoals bladeren en dode wormen (die ze vangen met hun lasso's, plaksporen of harpoenachtige draden), en zetten het om in **voedsel** voor planten en andere bodemorganismen. Dit maakt sommige organismen erg afhankelijk van hen. Veel boomsoorten bijvoorbeeld kunnen niet groeien zonder de aanwezigheid van bepaalde bodemschimmels, waarmee ze in symbiose leven. De schimmels nemen fosfor en andere voedingsstoffen uit de bodem op en transporteren het naar de boomwortels, in ruil voor koolstof en energie. Ook insecten zoals het vliegend hert en enkele mierensoorten zoeken graag het gezelschap van bepaalde bodemschimmels op, voor de voeding van hun larven of een volledige kolonie.

Maar dat is nog niet alles. De kleverige draden van bodemschimmels houden gronddeeltjes samen, wat de **waterbergende functie** van de bodem bevordert. En de farmaceutische of agrochemische sector zou niets zijn zonder bodemschimmels, want zij produceren voor hen enkele nuttige stoffen, zoals **antibiotica**.

Voor het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid volstaat dit om bodemschimmels (en dus eigenlijk ook paddenstoelen) uit te roepen tot **bodemhelden**. Andere beestjes in het heldenlijstje: kevers, duizendpoten, spinnen, pissebedden, enzovoort. Meer info over de campagne bodemhelden vind je [hier](#).

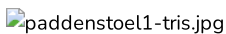
Beeld: Unsplash

In de tuin

In Vlaanderen komen meer dan **4.000 soorten** voor. De meeste zijn echter gebonden aan onze **bossen**: ongeveer 30 procent leeft als boombegeleider, 25 procent als opruimer van dood hout en nog eens 5 procent als parasiet op dood hout. De andere 40 procent zijn paddenstoelen die kruidachtige plantendelen opruimen (10%) en als opruimer op de bodem groeien (30%).

Het aantal zwammen dat op **gazons en weides** groeit, is dus een pak kleiner dan het aantal paddenstoelen dat je in het bos terugvindt. Bovendien is hun populatie de laatste decennia sterk achteruit gegaan. Een van de redenen daarvoor is het feit dat we onze tuinen en graslanden **te veel bemesten**. Bodemschimmels houden daar niet van. Ook ploegen vinden ze niet fijn. Ze verkiezen daartegen stabiele, ongestoorde, schrale bodems – liefst nog met mos en bloemen. Hoe langer je dus je gazon niet bemest en geen mos verwijdert, hoe groter de kans op mooie, zeldzame paddenstoelen. In plaats van de typische bruine of grijze, kan je dan **gele of oranje** exemplaren spotten.

Het is trouwens een **fabeltje** dat paddenstoelen je gazon beschadigen. In het slechtste geval kan het gras errond wat korter zijn dan het gras elders in je gazon, omdat de schimmel in concurrentie gaat met het gras voor water en voedsel. Maar waar de zwamvlok dood organisch materiaal omzet in voedingsstoffen, zal het gras dan weer harder groeien. Verwacht je dus wel aan een gazon die niet overal even groen of lang is. Houd je daar niet van? Bedenk dan dat het goed is voor de natuur: insecten houden van structuurvariatie. Niets zo oninteressant voor hen als een perfect gemillimeterd grasvlak.

Beeld: Unsplash

Enkele vuistregels voor een paddenstoelvriendelijk gazonbeheer:

- Gebruik **geen** chemische gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen.
- Geef **mos** een kans, sommige paddenstoelen houden daarvan.
- Geef ook **bloemen** een kans, het brengt variatie in je gazon en is goed voor insecten.
- **Maai niet te vaak** tijdens het paddenstoelenseizoen. Je beschadigt de schimmel niet, maar je moet de vruchten wel de kans geven zich te ontwikkelen zodat ze sporen kunnen verspreiden.
- Voer het maaisel onmiddellijk af om je gazon te laten versralen.

Als je deze regels volgt, kan je niet alleen mooie paddenstoelen verwachten, maar heb je op termijn ook **minder werk** aan je gazon. Want hoe schraler hij is, hoe minder hard hij groeit en hoe minder je moet maaien.

Beeld: Unsplash

Tip: workshop gazonpaddenstoelen

Wie meer wil dan bovenstaande vuistregels, kan donderdag 19 november vanaf 13:30 in Asse deelnemen aan een workshop georganiseerd door (o.a.) Natuurpunt Studie en de provincie Vlaams-Brabant. De workshop zal bestaan uit een voordracht en een bezoek aan het kerkhof van Asse, waar massaal gazonpaddenstoelen aanwezig zijn. De uitnodiging en wat meer info vind je [hier](#).

- Prijs: gratis
- Inschrijven: roosmarijn.steeman@natuurpunt.be
- Adres: ontvang je na inschrijving

Meer info: www.bodembewust.be, www.kennislink.nl, www.champignonidee.be, www.wageningenur.nl, Seizoenen (Roosmarijn Steeman)

Veldverkenners

Koning Albert II Laan 35
1000 Brussel
België

Contact

M • info@veldverkenners.be

Volg ons op:

-
[screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/velc](https://www.facebook.com/velc)

Veldverkenners is een project van

